

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

KAIKKI SAAVAT ESIINTYÄ!

Raportti Teatteri TelMin laulunohjaajana toimimisesta
toimintavuonna 2017–2018

TEKIJÄ: Sara Wilén

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä(t) Sara Wilén			
Työn nimi Kaikki saavat esiintyä! Raportti Teatteri TelMin laulunohjaajana toimimisesta toimintavuonna 2017–2018			
Päiväys	27.4.2018	Sivumäärä/Liitteet	18/2
Ohjaaja(t) Hanna Turunen ja Marko Salmela			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Teatteri TelMi ry			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tekijä toimi Teatteri TelMin laulunohjaajana toimintavuonna 2017–2018. Näytelmäprojekti Teatteri TelMissä oli tekijän opinnäytetyön käytännön osuus. Raportointiosuudessa kerrotaan kehitysvammaisuuden käsitteestä sekä kehitysvammaisten ohjaamiseen liittyvistä asioista.</p> <p>Näytelmäprojektin harjoitukset Teatteri TelMissä alkoivat syyskuussa 2017 ja päättyivät yleisölle avoimiin harjoituksiin huhtikuussa 2018. Harjoituksia pidettiin viikoittain joka keskiviikko Kulttuuriareenan tiloissa. Tekijän tavoitteena oli saada kokemusta erityisryhmän ohjaamisesta ja lisää tietoa kehitysvammaisuudesta. Tekijän tehtävänä Teatteri TelMissä oli opettaa näyttelijöille ja ohjaajille näytelmään sisältyneet laulut. Yleisölle avoimissa harjoituksissa hän toimi esilaulajana ja ohjasi bändiä. Teatteri TelMi tavoitteli näytelmän sujuvia läpimenoja.</p> <p>Projektin keskiössä oli käytännön työkokemuksen hankkiminen. Raportissa lähdeaineistona on hyödynnetty työn teemoja käsitteleviä verkkoartikkeleita, sillä työn teemat ovat tällä hetkellä myös yhteiskunnallisesti esillä. Tekijä oppi käytännön työskentelyn kautta asioita näytelmän tekemisestä ja kehitysvammaisten henkilöiden ohjaamisesta ja kokee savuttaneensa omat tavoitteensa.</p>			
Avainsanat Teatteri TelMi, kehitysvammaisuus, laulunohjaaja, saavutettavuus			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Sara Wilén			
Title of Thesis Everyone is allowed to perform! Report on vocal coaching in the Theater TelMi in the years 2017-2018			
Date	27.4.2018	Pages/Appendices	18/2
Supervisor(s) Hanna Turunen, Marko Salmela			
Client Organisation /Partners Theater TelMi			
<p>Abstract</p> <p>The author of the thesis worked as a vocal coach in the Theater TelMi during the years 2017-2018. The project in the Theater TelMi was the practical part of the author's thesis. The report section describes the concept of the disabled people and issues related to the guidance of the disabled.</p> <p>Rehearsals for the drama project in the Theater TelMi began in September 2017 and finished in April 2018. Rehearsals were held every Wednesday at the Kulttuuriareena 44. The aim of the author was to gain experience in leading a special group and getting more information about developmental disability. The author's role at the Theater TelMi was to teach the actors and assistants the songs included in the play. The author acted as a pre-singer and directed the band during the rehearsals that were open for the public. The theater TelMis aim was to get fluent shows.</p> <p>At the center of the project was the acquisition of a practical work experience. In the report, web content articles on work themes have been used as a source material, as the themes of the thesis are currently also socially present. Guiding people with disabilities and making a play were learned through the practical work. The aims of the thesis were achieved.</p>			
<p>Keywords Theater, disabled, vocal teacher, accessibility</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	KEHITYSVAMMAISUUS	6
2.1	Kehitysvammaisuus käsitteenä	6
2.2	Oppiminen ja kommunikointi	7
2.3	Oppilaan kohtaaminen	8
2.4	Inklusiivinen musiikinopetus	9
2.5	Saavutettavuus	9
3	TEATTERI TELMIN KOLME ILOISTA ROSVOA -NÄYTELMÄPROJEKTI	11
3.1	Taustaa Teatteri Telmistä	11
3.2	Produktion yleiskuvaus	12
3.3	Musiikillisen osuuden harjoittaminen	13
3.3.1	Alkulämmittelyt	13
3.3.2	Laulujen harjoittaminen	13
3.4	Taustabändin rekrytoiminen ja ohjaaminen	14
3.5	Yleisölle avoimet harjoitukset	15
4	PÄÄTÄNTÄ	16
	LÄHTEET	18

1 JOHDANTO

Kaikki saavat esiintyä! -projekti on opinnäyteprojekti, joka käsittää toiminnallisen osuuden Teatteri TelMin Kolme iloista rosvoa -näytelmäprojektin laulunohjaajana toimimisesta toimintavuonna 2017–2018. Projektiin liittyy lisäksi raportointiosuus, jossa käsittelen kehitysvammaisuutta yleisesti käsitteenä sekä raportoin Teatteri TelMin näytelmäprojektin etenemistä.

Mietin pitkään, millaisen opinnäytetyön haluaisin tehdä. Tulin siihen tulokseen, että toiminnallinen opinnäytetyö vastaisi parhaiten omiin tarpeisiini. Suoritin lukuvuonna 2016–2017 opintoihin kuuluvan Pedagogiikan eri kontekstikurssin, jossa tutustuttiin erityisoppilaiden ohjaamiseen. Kurssi oli mielenkiintoinen ja halusin jollain tavalla jatkaa erityisoppilaiden kanssa työskentelyä. Olen ollut pienestä asti tekemisissä kehitysvammaisten henkilöiden kanssa, mutten ollut ennen projektin alkamista opettanut heitä. Opinnäytetyössäni tavoitteeni oli saada kokemusta nimenomaan kehitysvammaisten ohjaamisesta musiikin parissa. Päädyin opettajani lehtori Marko Salmelan innoittamana Teatteri TelMiin laulunohjaajaksi toimintavuodeksi 2017–2018.

Teatteri TelMi valmisti tänä vuonna näytelmän sadusta Kasper, Jesper ja Joonatan: kolme iloista rosvoa. Harjoitukset aloitettiin syyskuussa 2017. Harjoituksia pidettiin viikoittain aina keskiviikkoisin, pois lukien pyhät ja loma-ajat. Kaikki markkinoidut esitykset jouduttiin perumaan esitysluvan puuttuessa, mutta Teatteri TelMi sai kuitenkin järjestää yleisölle avoimia harjoituksia. Tehtäväni produktiossa oli ohjata näyttelijöille sekä ohjaajille näytelmään sisältyneet laulut. Hoidin myös bändin rekrytoimisen sekä harjoittamisen. Sovitimme kappaleet yhdessä bändin kanssa.

Henkilökohtainen tavoitteeni opinnäytetyössäni oli saada kokemusta kehitysvammaisten ohjaamisesta. Yhteinen tavoite Teatteri TelMissä oli saada näytelmä menemään sujuvasti alusta loppuun sekä onnistuminen esityksissä. Teatteri TelMi koki pienen takapakin, kun esityslupa todettiin puuttuvan, mutta onneksi TelMi sai kuitenkin harjoitella yleisön edessä, joten toimintavuoden harjoitukset eivät menneet ns. hukkaan.

Raportointiosiossa pohdin, mitä kehitysvammaisuus tarkoittaa. Kerron myös oppimisen apuvälineistä sekä tarkastelen sitä, millä tavalla kehitysvammaisuutta täytyy huomioida omassa opetuksessa. Tavoitteenani raportointiosuudessa oli koota projektin kokemuksia ja siten saada lisää tietoa erilaisen oppijan kohtaamisesta ja huomioimisesta opetuksessa. Toivon, että opiskelutoverit saisivat työkaluja opinnäytetyöstäni omaan oppimiseen ja opettamiseen.

Opinnäyteprojektissani pääpaino on ollut sen toiminnallisen osuuden toteutuksessa, joka käsittää osallistumiseni Teatteri TelMin toimintavuoteen 2017–2018 musiikkitoiminnan ohjaajana. Kirjallinen osuus on suppeahko ja se sisältää lähtökohtia kehitysvammaisten musiikkitoiminnan ohjaamiseen.

2 KEHITYSVAMMAISUUS

2.1 Kehitysvammaisuus käsitteenä

Kehitysvammaisuus tarkoittaa vaikeuksia oppimisessa ja ymmärtämisessä. Se ei ole sairaus, vaan kehitysvamma on oire tai oirekokonaisuus. Oire taas on merkki siitä, että elimistössä tapahtuu jotakin poikkeavaa. Kehitysvammaisella mielen ja oppimisen kehitys tapahtuu viiveellä tai se on pysähtynyt. Älykkyys, sosiaalisuus, liikunnallisuus, sosiaaliset ja kielelliset taidot ovat sellaisia lapsuudessa kehittyviä taitoja, joissa voi olla puutteita. Kehitysvammaisuuteen liittyy aina älykkyyteen liittyviä puutteita. Esimerkiksi ainoastaan liikuntarajoitteinen ei ole automaattisesti kehitysvammainen. (Rinnekotisäätiö 2017.)

Suomessa on arvioilta 40 000-50 000 kehitysvammaista henkilöä. "Kehitysvamma ilmenee ennen 18 vuoden ikää." Aiemmin kehitysvammadiagnoosilla on viitattu suurempaan ihmisjoukkoon. Diagnostiikka on laajentunut lääketieteen kehittyessä. Diagnooseja annetaan nykyään hitaammin ja tarkemmin kuin aiemmin. Lisäksi diagnoosien tilalle sekä rinnalle on tullut muita määrittäjä. Henkilöllä voi olla monia diagnooseja, joista yksi on kehitysvamma, oppimisvaikeus tai muu diagnoosinimitys, joka viittaa hahmottamisen ja oppimisen vaikeuteen. Joskus diagnoosia ei pystytä määrittämään, jolloin diagnoosiksi jää "laaja-alaiset neurologiset kehityksen vaikeudet". Näille diagnooseille yhteistä on ennen 18 ikävuotta ilmennyt tuen tarve ymmärtämisessä, oppimisessa ja arjen toiminnoissa. (Kehitysvammaisten tukiliitto 2017 a.)

Kehitysvammoja on eri asteisia; osa kehitysvammaisista henkilöistä kykenee asumaan omillaan ja tarvitsee vain hiukan apua toiminnassaan, kun taas osa heistä on vaikeasti kehitysvammaisia, jolloin he tarvitsevat apua päivittäisissä toimissaan. Joskus kehitysvammaisuuden syytä ei saada selville. Syytä kehitysvammaisuudelle ovat perintötekijät, ongelmat raskausaikana, hapen puute synnytyksessä, onnettomuus tai sairaus lapsuusajalla, ja äidin alkoholinkäyttö raskausaikana. (Kehitysvammaliitto 2016 a.)

Kehitysvammaisuutta voidaan tarkastella eri näkökulmista. Lääketiedettä kiinnostaa se, mistä vamma syntyy ja miten se vaikuttaa ihmisen terveydentilaan ja hyvinvointiin. Kun lääketiede määrittelee kehitysvammaisuutta, se vertaa ihmisen ominaisuuksia lääketieteessä normaalina, terveenä ja vammattomana pidettävään tilaan. Joissain tapauksissa kehitysvamma todetaan heti syntymän jälkeen, mutta useimmiten kehitysvamma todetaan vasta ensimmäisten elinvuosien aikana, johtuen lapsen kehityksen etenemättömyydestä odotetulla tavalla. Vammaisuus todetaan lapsuudessa tai viimeistään nuoruudessa, muuten ei voida puhua kehitysvammasta. (Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta 2017 a.)

Toimintakyvyn näkökulma tarkastelee yksilön ja ympäristön välistä suhdetta. Eri ympäristöissä esim. kotona, töissä, vapaa-ajalla, ihmisen toimintakyky näyttyy eri tavoin. Toimintakyvyn näkökulmasta tarkasteltuna pohditaan kehitysvammaisen henkilön elämänlaatua ja arjessa selviytymistä. Lisäksi henkilön vahvuudet ja voimavarat korostuvat. Vaikeudet, joita

kehitysvammaisen henkilö kohtaa, johtuvat yleensä hänen toimintakykynsä ja tilanteiden haasteiden ristiriidasta. Kehitysvammaisen henkilö voi saada ohjausta, apua ja tukea, kun hänen toimintakykynsä ei ole riittävä tilanteista suoriutumiseen. On paljon eri tapoja määritellä toimintakyvyn käsitettä. Se voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen; fyysinen toimintakyky, psyykkinen toimintakyky sekä sosiaalinen toimintakyky. Olosuhteet vaikuttavat toimintakykyyn. Joissain tilanteissa kehitysvammaisen henkilö pystyy toimimaan itsenäisesti ja toisessa tilanteessa tarvitseekin ohjausta. (Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta 2017 b.)

Sosiaalisen näkökulman kannalta kehitysvammaisuutta tarkasteltuna keskitytään yhteisön ja yksilön väliseen suhteeseen. Eri kulttuurit vaikuttavat siihen, miten kehitysvammaisuuteen ja vammaisuuteen suhtaudutaan. Lisäksi kehitysvammaisuuteen vaikuttaa se, miten henkilö itse kokee itsensä. ” Sosiaalinen näkökulma muistuttaa, että kehitysvammaisen henkilö on pohjimmiltaan samanlainen ihminen kuin kaikki muutkin.” Oikeiden välineiden avulla myös syvästi kehitysvammaisen henkilö voi tehdä päätöksiä, jotka koskevat hänen omaa elämäänsä. Kulttuuriin sidottua on se, mitä pidetään normaalina tai poikkeavana. Pelkästään diagnoosi ei määrittele ihmistä. Ihmiset yleisesti määrittelevät itsensä esimerkiksi sukupuolen, työn, opiskeluiden, asunnon, parisuhteen tai kielen pohjalta, myös kehitysvammaiset ihmiset. Esim. kun liikuntavammaisen henkilö kohtaa kulkureitillään portaat, hänen vammaisuutensa korostuu. Yhtä lailla kehitysvammaisten henkilöiden kanssa vuorovaikutuksen tulisi olla samanlaista, kuin henkilön ilman kehitysvammaa. Asenteet ja ennakkoluulot valtaväestön keskuudessa määrittelevät vammaisuutta sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna. Vammaisuus ei ole se asia, mikä yhdistää ihmisiä, vaan aivan muut asiat. (Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta 2018 c.)

2.2 Oppiminen ja kommunikointi

Kehitysvammaisella henkilöllä lukeminen, kirjoittaminen ja laskeminen voivat olla vaikeita asioita oppia, koska lyhyt- tai pitkäkestoinen muisti voi olla heikko sekä motoriikassa, keskittymisessä ja tarkkaavaisuudessa voi olla ongelmia. Osa kehitysvammaisista tarvitsee tukea kommunikointiinsa. Myös sosiaalisissa tilanteissa ja tunteiden ilmaisussa saatetaan tarvita apua. (Kehitysvammaliitto 2016 b.) Oppimista kuitenkin tapahtuu, se voi olla vain hitaampaa ja haasteellisempaa, kuin henkilöllä ilman kehitysvammaa.

Joskus ihminen voi tarvita apuvälineitä kommunikointinsa tueksi. Esimerkiksi tukiviittomia käytetään puheen rinnalla täydentäen puhetta. Tukiviittomilla viestitään asian keskeisimmät sanat. Eriasteisissa puheen- ja kielenkehityksen häiriöissä tukiviittomat toimivat kommunikointikeinona varhaislapsuudessa. Viittomia voidaan käyttää myös pysyvänä kommunikointikeinona, jos vaikeudet puheen ja kielen alueella ovat laajat. (Papunet 2017 a.) Kommunikoinnin tukena voidaan käyttää myös kuvia. Kuvat havainnollistavat puheessa tai kirjoituksessa vaikeasti ymmärrettävää asiaa. Kuvilla voidaan havainnollistaa asiaa, jota ei pysty muilla tavoin ilmaisemaan. (Papunet 2017 b.) Yksi apuväline kommunikointiin on bliss-kieli. ” Blisskieli on graafinen kieli, jossa käsitteet ja kieliopilliset muodot ilmaistaan bliss-symboleilla.” (Papunet 2017 c.) Henkilö, joka ei pysty tuottamaan puhetta ja

viittomia, sekä jolla kielelliset taidot eivät riitä kuvien käyttämiseen, voi käyttää apunaan bliss-kieltä. Bliss-kielessä symbolit muodostuvat muutamista geometrisistä peruskuvioista, kaarista ja pisteistä. Kolme tekijää määrittävät bliss-symbolit; symbolin muoto, koko ja sijainti. Eri sanaluokkiin kuuluvat symbolit merkitään usein eri taustaväreillä, jotta käyttö olisi helpompaa. Bliss-symboleilla ilmaiseminen on nopeampaa kuin kirjoittaminen, sillä jokainen bliss-symboli sisältää kokonaisen käsitteen. Esim. ”kynä”-sanana voi ilmaista vain yhdellä bliss-symbolilla, kun taas kirjoittaessa joutuisi käyttämään neljää kirjainta. (Papunet 2017 c.)

1990-luvulla Resonaarin johtaja, musiikkiterapeutti Kaarlo Uusitalo kehitti kuvionuottijärjestelmän kehitysvammaisten oppilaidensa tarpeisiin. Silloin ei vielä ollut olemassa mitään vaihtoehtoista nuotinnusjärjestelmää. Kuvionuoteista tulee ilmi sama informaatio, vaikka ne eivät näytä samalta kuin tavalliset nuotit. Kuvionuoteissa esiintyvät risti, pallo, nelilö ja kolmio. Väreillä merkitään myös nuotti-informaatiota. Kuvionuoteista on helppo siirtyä käyttämään tavallisia nuotteja, sillä kuvionuottien informaation käyttötapa on täysin sama kuin tavallisissa nuoteissa. (HelsinkiMissio 2018.)

2.3 Oppilaan kohtaaminen

YK:n vammaissopimuksen mukaan vammaisilla ihmisillä on oikeus nauttia kaikista ihmisoikeuksista täysimääräisesti ilman syrjintää (Kehitysvammaisten tukiliitto 2017 b). Edellä mainittu lause vastaa kattavasti kysymykseen, miten kehitysvammaisen henkilö tulisi kohdata. Aulan haastattelussa Simo Vehmas kertoo, että joillekin ihmisille erilaisuuden kohtaaminen voi olla helppoa ja joillekin taas erityisen haastavaa. Erilaisuuden kohtaaminen voi aiheuttaa jopa pelon ja ahdistuksen tunteita. Erilaisuuteen suhtautumiseen vaikuttaa yhteisön kiinnostus ja ihanteet. ”Vammaisuus edustaa jonkinlaista heikkoutta, mikä saattaa pelottaa. Inhon reaktio kertoo useimmiten enemmän sen tuntijasta kuin itse objektista” (Aula 2016). Mielestäni monet ennakkoluulot ja asenteet olisivat helposti poistettavissa tiedon lisäämisellä. Tämä pätee erilaisuuden kohtaamisessa. Täytyy muistaa, että kaikki ihmiset ovat erilaisia, niin kehitysvammaiset henkilöt kuin henkilöt ilman kehitysvammaakin.

Aluksi kehitysvammaisen oppilaan kohtaaminen voi tuntua jännittävältä, jos ei ole aiempaa kokemusta asiasta. Riittää, että on avoin, oma itsensä, empaattinen, iloinen ja mukava. Rohkea ja ennakkoluuloton asenne vievät pitkälle. Katsekontakti ja selkeä puheen artikulointi ovat myös tärkeitä. Vammaisiin ei pidä suhtautua yhtään mitenkään, kuten Simo Vehmaskin sanoi haastattelussaan (Aula, 2016). Minun mielestäni kehitysvammaisuus on vain yksi ihmisen ominaisuus, samalla tavalla, kuin jollain henkilöllä on vaaleat tai tummat hiukset.

Kohdatessa kehitysvammaisia henkilöitä, saattaa itselle herätä yllättäviäkin tunteita. Niitä ei kannata pelästyä, vaan kannattaa miettiä mistä omat tunteet johtuvat. Olen erittäin herkkä ja usein kohdatessani kehitysvammaisen henkilön, mietin, millainen hänen elämänsä on ollut ja tulee olemaan, millainen hänen diagnoosinsa on, onko hänellä hyvä elämä ja onko hän onnellinen. On

aivan sallittua kokea erilaisia tunteita ja käydä niitä läpi. Mitä enemmän olen ollut tekemisissä kehitysvammaisten henkilöiden kanssa, sitä vähemmän mietin enää edellä mainittuja asioita.

Oman kokemukseni perusteella parasta kehitysvammaisten kanssa työskentelyssä on se, että he antavat välittömästi palautteen, oli se sitten positiivista tai negatiivista. Useimmiten kuitenkin positiivista. Heidän tunnereaktionsa ovat usein voimakkaampia, mikä on mielestäni vain rikkautta. Heistä näkee kilometrien päähän, kun he nauttivat musiikista ja sen tekemisestä. Pienetkin onnistumiset ovat heille erittäin suuria.

2.4 Inklusiivinen musiikinopetus

Markku Kaikkosen mukaan musiikin opiskelu kuuluu jokaisen oppilaan perusoikeuksiin ja musiikkipedagogin täytyy toteuttaa tätä perusoikeutta. Musiikkipedagogin tulee siis opettaa musiikkia kaikille. (Kaikkonen 2013, 28.) Musiikkikoulu Resonaarissa opetusta muokataan kaikille oppilaille mahdolliseksi omaksua (Grönstrand 2017). Kehitysvammaisilla ihmisillä on siis täysin sama oikeus opiskella musiikkia kuin ihmisillä ilman kehitysvammaa. Opetusta muokataan sopivaksi, jotta kehitysvammaisenkin oppilas voi olla mukana musiikinopiskelussa. Kehitysvammaisen henkilö saattaa tarvita musiikinopiskelussaan apunaan avustajaa, sekä mahdollisesti hänelle henkilökohtaisesti muokattuja soittimia. Musiikinopiskelu on silti mahdollista.

Nykypäivänä musiikkipedagogin tulisi olla moniosaaja. Voi syntyä käsitys, että pitäisi osata soittaa monia instrumentteja. Itse koen vahvasti olevani ainoastaan laulunopettaja, ainakin tällä hetkellä. Moniosaamista voin lisätä nimenomaan laajentamalla opetustani esimerkiksi erityisoppilaisiin. Jotta musiikkipedagogit voisivat toteuttaa tätä inklusiivista musiikinopetusta, mielestäni koulutukseen tarvittaisiin lisää kursseja liittyen erityispedagogiikkaan. Toki itse olen ollut aiheesta kiinnostunut ja oman kiinnostukseni kautta olen ottanut selvää erityisoppilaista ja heidän kanssaan työskentelystä.

2.5 Saavutettavuus

”Saavutettava palvelu tai tuote on sellainen, jota kaikkien on mahdollista käyttää yhdenvertaisesti vammoista tai toimintarajoitteista huolimatta” (Papunet 2018 d). Opinnäytetyöni nimi on ”Kaikki saavat esiintyä”. Saavutettavuus näkyy myös tässä tapauksessa. Teatteri TelMi perustettiin Kuopioon siitä syystä, että Kuopiossa ei ollut aiemmin teatteria erityistukea tarvitseville henkilöille (Salmela 2018). Erityistukea tarvitsevien henkilöiden teatteri vaatii sen, että ohjaajan lisäksi on muita avustajia. Läpimenoissa avustajien tehtävänä on muistuttaa näyttelijöitä lavalle menosta sekä jopa ohjata heidät verhoista lavalle asti. Avustajat ovat tukena laulamassa sekä auttamassa näyttelijöitä pukemaan ennen läpimenoja. Teatteri TelMi antaa erityistä tukea tarvitseville näyttelijöille samat mahdollisuudet, kuin tavallisille näyttelijöille.

Avustajien ja tuen puute sekä vaikeaselkoinen kieli ovat keskeisimpiä esteitä tasavertaiseen osallistumiseen kehitysvammaisten ihmisten kohdalla. Lisäksi palveluiden siirtyminen digitaalisiksi on haastavaa henkilölle, jonka vamma on ymmärtämisen alueella. Toimeentulo on tiukkaa, sillä kehitysvammaiset henkilöt harvoin tekevät palkkatyötä. Palveluiden ja vapaa-ajan toimintoihin osallistumista estävät asiakas- ja osallistumismaksut. (Kehitysvammaisten tukiliitto 2017 c.) Kaikki halukkaat eivät voineet tänä toimintavuonna osallistua TelMin harjoituksiin, koska he eivät saaneet kuljetuksia harjoituksiin. Vaikka Teatteri TelMi on avoin kaikille halukkaille kehitysvammaisille näyttelijöille, eivät kaikki pysty osallistua juuri edellä mainitun esteen takia. Teatteri TelMissä on huomioitu näyttelijöiden mahdolliset pienet tulot, joten Teatteri TelMin toiminta on täysin maksutonta. Kenenkään osallistuminen teatterin toimintaan ei riipu ainakaan taloudellisesta tilanteesta.

3 TEATTERI TELMIN KOLME ILOISTA ROSVOA -NÄYTELMÄPROJEKTI

3.1 Taustaa Teatteri TelMistä

Teatteri TelMi on kuopiolainen erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden teatteri. Teatteri TelMin perustivat aikoinaan Tellervo Hakulinen ja tyttärensä Mia Hakulinen. TelMi on toiminut jo vuodesta 1999 lähtien. TelMin nimi tulee Tellervon ja Miian etunimistä. Tellervo ja Miia ohjasivat TelMiä alkuvuodet. Muutaman vuoden jälkeen teatterin toiminta siirtyi kansalaisopistolle, mutta näyttelijät eivät pitäneet siitä, koska he eivät tähdänneet esityksiin. Tämän jälkeen Marita Salmela, Katri Suonio ja Marja Kivinen alkoivat toimia TelMin ohjaajina.

Teatteri TelMi valmistaa joka vuosi uuden näytelmän. Aiempina vuosina tehtyjä näytelmiä ovat:

- 2010 Prinsessa Ruusunen
- 2011 Kalevan kosijat
- 2012 Lätkäsisot ja susi
- 2013 Nokkapokka
- 2014 Polkupyörällä maailman ympäri
- 2015 Kamut
- 2016 Pikku Pietarin piha
- 2017 Rapparista räppäriksi

Tällä hetkellä teatteria ohjaa Marita Salmela tukenaan muita apuohjaajia. Kaikki ohjaajat tekevät teatterissa vapaaehtoistyötä. Marita Salmela on ohjannut edellä mainituista näytelmistä kaikki muut paitsi Prinsessa Ruususen vuonna 2010 ja Kamut vuonna 2015.

Aiemmissä näytelmissä on käytetty melko vähän musiikkia. Mikäli musiikkia on käytetty, on se tullut äänitteeltä. Viime vuosina on otettu käyttöön elävää musiikkia. Marko Salmela ohjasi Särkiniemen palvelukodin sekä Nuorisotoimen kehitysvammaisten bändiä. Nuorisotoimen bändi valmisti ja esitti musiikit Pikku Pietarin piha -näytelmässä vuonna 2016. Rapparista Rappariin -näytelmässä (2017) musiikit tulivat pääasiassa tallenteelta. Lisämaustetta vuoden 2017 näytelmään antoi Särkiniemen palvelukodin bändi, joka soitti perkussioita ja lauloi Niko Konttisen johdolla.

Kaikki ohjaajat, avustajat, puvustajat ja lavastajat tekevät Teatteri TelMissä vapaaehtoistyötä. Näytteleminen ei maksa näyttelijöille mitään. Esitykset ovat ilmaisia yleisölle. Kuopion kaupunki rahoittaa Teatteri TelMin harjoitus- ja esitystilaa, jona toimii Kulttuuriareena 44. Teatteri TelMi saa ajoittain lahjoituksia, joilla voidaan rahoittaa esim. lavastukseen tai puvustukseen tarvittavia materiaaleja.

3.1 Produktion yleiskuvaus

Tänä toimintavuonna (2017–2018) teatteri TelMi valmisti näytelmän lastenkirjasta Kasper, Jesper ja Joonatan: kolme iloista rosvoa. Lastenromaani on norjalaisen Thorbjørn Egnerin vuonna 1955 kirjoittama. Kirjaan sisältyy myös useita lauluja, joista Egner itse on osan säveltänyt. Tarina kertoo kolmesta rosvosta, Kasperista, Jesperistä ja Joonatanista. He rosvoavat vain asioita, mitä he tarvitsevat, useimmiten ruokaa. He asuvat Kardemumman kaupungissa, jossa kaikki asukkaat ovat värikkäitä ja hullunkurisia. (Wikipedia 2018.)

Teatteri TelMin versio näytelmästä oli lyhennetty. Näytelmässä ei laulettu kaikkia siihen sisältyviä lauluja. Helsinkiläinen Näytelmäkulma otti Teatteri TelMin ohjaajaan yhteyttä maaliskuussa 2018 ja huomautti puuttuvista esitysluvista. Kaikkien harmiksi kaikki markkinoidut esitykset jouduttiin perumaan. Teatteri TelMi sai kuitenkin pitää yleisölle avoimia harjoituksia.

Harjoitukset alkoivat syyskuun alussa 2017 ja päättyivät huhtikuun alussa 2018 yleisölle avoimiin harjoituksiin. Itse lähdin mukaan tähän projektiin opettajani lehtori Marko Salmelan innoittamana. Vuosi sitten, keväällä 2017 meillä tuli puheeksi, että olisin kiinnostunut projektimuotoisesta opinnäytetyöstä. Minua oli alkanut erityisesti kiinnostaa musiikin erityispedagogiikka, koska olin ollut aiemmin tekemisissä kehitysvammaisten kanssa, mutten ollut opettanut heitä. Lukuvuonna 2016–2017 suoritin opintoihini sisältyvän Pedagogiikan eri kontekstien -kurssin, jossa pääsin käytännössä hieman kokeilemaan musiikinohjausta kehitysvammaisille. Tämä kurssi vahvisti ajatustani erityisoppiin liittyvästä opinnäytetyöstä. Salmela kertoi minulle tuolloin teatteri TelMistä, ja kesäkuussa lopulta varmistui, että pääsisin mukaan projektiin.

Olimme ohjaaja Marita Salmelan kanssa yhteyksissä ensimmäisen kerran kesällä 2017, jolloin hän lähetti minulle ensimmäisen version käsikirjoituksesta, sekä näytelmään sisältyvien laulujen nuotit. Minun roolini näytelmän taustajoukoissa oli opettaa näyttelijöille ja muille ohjaajille näytelmän laulut. Prosessi alkoi niin, että opettelin laulut ensin itsenäisesti kuuntelemalla ja lukemalla nuottia. Seuraavaksi viikoittaisissa harjoituksissa kuuntelimme kappaleita ja lauloimme niitä.

Harjoitukset alkoivat syyskuun alussa. Harjoituksia pidettiin viikoittain keskiviikkoisin klo 16.30-18.00 Kulttuuriareena 44:ssä, pois lukien lomat ja pyhäpäivät. Muita avustajia näytelmässä olivat Anna-Elina Lavaste, Marja Kivinen, Annamari Paussoi ja Sinikka Janhunen. Avustajien tehtävänä näytelmässä oli olla mukana näyttelemässä ja laulamassa näyttelijöiden tukena. Lavastuksen teki Katri Suonio ja puvustuksen Maria Räsänen. Varsinaiset esitykset jouduimme kuitenkin perumaan, koska meillä ei ollut esityslupaa. Pidimme neljä avointa harjoitusta, joihin tuli suullisesti kutsuttua yleisöä.

3.2 Musiikillisen osuuden harjoittaminen

3.2.1 Alkulämmittelyt

Olin vastuussa näytelmäharjoitusten alkulämmittelyistä tammikuusta lähtien. Alkulämmittelyt sisälsivät kehollisia sekä äänellisiä lämmittelyitä. Alkulämmittelyissä kokoontuimme lavalle piiriin. Kaikki eivät aina osallistuneet mukaan, mutta suurin osa näyttelijöistä kuitenkin osallistui aktiivisesti. Jokainen teki lämmittelyt oman kykynsä mukaan. Oli mahtavaa huomata, kun kaikki yrittivät parhaansa mukaan.

Aloitimme usein lämmittelyt hartioiden pyörittämisellä ja muiden lihasryhmien venytyksillä. Käytimme omia kehojamme rytmisoittimina. Tätä menetelmää kutsutaan kehorytmiikaksi. Kehorytmiharjoitteilla on kehittävä vaikutus rytmitajuun, motoriikkaan ja musiikin kokonaisvaltaiseen keholliseen kokemiseen. (Aarnio 2018 a.) Ne tuottivat aluksi hieman vaikeuksia, mutta sitkeästi teimme kehorytmi-harjoitteita ja kehitystä alkoi tapahtua. Loppukevättä kohden pystyin vaikeuttamaan harjoitteita. Ensimmäisellä kerralla, kun kokeilin kehorytmiikkaa, aloitin aivan liian vaikeista harjoitteista. Huomasin harjoituksien haasteellisuuden välittömästi ja helpotin harjoitusta. On siis tärkeää lähteä liikkeelle erittäin yksinkertaisista harjoitteista ja vähitellen voi lisätä haastetta. Lisäksi olen huomannut kehorytmi-harjoitteissa, että on parasta lähteä liikkeelle mahdollisimman hitaasti. Harjoituksen haastavuus lisääntyy tempoa nostamalla, vaikka rytmit itsessään eivät muuttuisi.

Kehollisten lämmittelyiden lisäksi teimme ajoittain päristelyjä r-kirjaimella. Koin riittäväksi äänenlämmittelyksi näytelmän laulujen laulamisen.

3.2.2 Laulujen harjoittaminen

Laulujen harjoittamisen aloitin heti ensimmäisissä harjoituksissa syyskuun alussa. Ensin kuuntelimme lauluja yhdessä Spotifysta ja lauloimme aluksi äänitteiden mukana. Kun melodiat alkoivat tulla näyttelijöille tutummiksi, lauloimme niitä ilman säestystä. Parilla ensimmäisellä kerralla meillä ei ollut harjoituksissa pianoa käytössämme. Saimme sähköpianon käyttööme, kun ohjaaja Anna-Elina Lavaste toi kotoaan sähköpianon. Totesimme, että ilman äänentoistoa sähköpianon äänenvoimakkuus ei riittänyt Kulttuuriareenan tilaan. Muutamien ensimmäisten harjoitusten jälkeen löysimme Kulttuuriareenan takatiloista pystypianon, jonka siirsimme lavalle jokaisia harjoituksia varten. Jatkoimme laulujen harjoittelua oman pianosäestyksen tahtiin.

Näytelmässä oli yhteensä kuusi eri laulua, Rosvolaulua laulettiin näytelmässä useampaan kertaan, eri sanoilla. Näytelmän laulujen nuotit ovat työn liitteinä (Ks. Liitteet 33-38). Näyttelijät oppivat melodiat hyvin ja melko nopeasti. Sanat tuottivat jonkin verran haasteita. Lukutaitoisille näyttelijöille jaoimme ainoastaan sanalaput. He, jotka eivät lukeneet, oppivat kuulokuvan perusteella. Harjoittelimme sanoja yhdessä puhumalla, ilman melodiaa ja rytmiä. Kun sanat alkoivat sujumaan

puhumalla, lisäsimme puheeseen melodian rytmit, ja puhuimme sanoja rytmin kanssa. Osa näyttelijöistä ei pysynyt nuotissa laulaessaan, osa taas lauloi todella puhtaasti. Nuotilleen laulaminen ei ollut kuitenkaan tässä projektissa pääasia, vaan se, että kaikki pääsisivät esiintymään ja laulamaan. Minusta tuntui, että valtaosa näyttelijöistä nautti laulamista.

Toimintavuoden kevätkaudella näyttelijät osasivat laulut jo todella hyvin ulkoa. Pystyin havaitsemaan äänenvoimakkuudessa todella ison eron ensimmäisiin harjoituskertoihin verraten. Siitä lähtien, kun saimme pianon harjoituksiin mukaan, istuivat näyttelijät aluksi tuoleilla muutaman metrin päässä pianosta. Kokeilin kevätkaudella näyttelijöiden siirtämistä pianon ääreen, jolloin he seisoivat ja olivat lähellä minua ja pianoa. Totesin tämän erittäin toimivaksi ratkaisuksi. Minä kuulin heidät huomattavasti paremmin ja he kuuluivat minut sekä pianon paremmin. Huippuhetkiä oli, kun monesti heidän laulaessaan voimakkaasti, en kuullut pianoa ollenkaan.

Ohjaaja Marita Salmelan mukaan laulaminen kehittyi lukuvuoden aikana paljon ja hänen mielestään laulaminen näytelmässä oli erittäin tärkeää (Salmela 2018.) Kaikilla näyttelijöillä ei ollut vuorosanoja, koska osalle näyttelijöistä puheentuottaminen oli haastavaa. Jokainen kuitenkin sai nyt osallistua laulamiseen omalla tavallaan, vaikka ei pystynytäkään tuottamaan sanoja.

3.3 Taustabändin rekrytoiminen ja ohjaaminen

Vastuualueeseeni kuului myös taustabändin rekrytoiminen sekä sen harjoittaminen. Kaikki taustabändissä soittaneet muusikot ovat myös musiikkipedagogiopiskelijoita ja he suorittavat tänä vuonna Pedagogiikan eri kontekstien -kursseja. Bassoa soitti Hermanni Tahvonen, pianoa Iida-Maria Penttinen ja huilua soitti Aada Porkka. Aada oli mukana harjoituksissa, mutta valitettavasti sairastumisensa takia hän joutui jättämään yleisölle avoimet harjoitukset väliin. Oma instrumenttini on laulu, joten luonnollisesti esityksissä lauloin bändin mukana.

Sovimme bändin kanssa, että he tulevat yhteisiin harjoituksiin maaliskuun puolella välissä, jolloin yhteisiä harjoituksia kertyi yhteensä neljä kertaa ennen yleisölle avoimia harjoituksia. Pidin ennen yhteisiä harjoituksia treenit pelkäämään bändille, jotta pystyimme sopimaan sovituksista ja muista käytännön asioista.

Ensimmäiset harjoitukset ennen yhteisiä läpimeno harjoituksia menivät oikein hyvin. Laulut eivät olleet ammattimuusikoille vaikeita. Tärkeintä oli vain sopia musiikilliset asiat: kuka soittaa missäkin kohdassa melodiaa, minkä mittainen alkusoitto tulee, millaiset tempot valitaan ja miten laulu lopetetaan sopivasti näytelmään lomittuen.

Ensimmäiset yhteiset läpimeno harjoitukset, jossa oli mukana bändi ja näyttelijät menivät mielestäni kohtalaisesti. Pieniä muuttujia oli matkassa, emme saaneet mm. bassovahvistinta toimimaan, joten bändi soitti laulut ilman bassoa. Soittajat kuitenkin seurasivat tarkkana koko harjoituksen läpi käsikirjoituksen kanssa. He saivat vähän mielikuvaa siitä, kuinka hereillä esityksissä pitää olla ja

kuinka nopeasti merkkien jälkeen laulujen täytyy lähteä käyntiin. Sovimme yhdessä, että tulemme seuraaviin harjoituksiin paljon aiemmin, jotta ehdimme laittaa soittimet valmiiksi asemiin. Toisissa ja kolmansissa yhteisissä harjoituksissa bändi oli hyvin läsnä ja he seurasivat koko ajan käsikirjoitusta. Lähdöt lauluihin sujuivat nopeammin, kuin ensimmäisellä kerralla.

3.4 Yleisölle avoimet harjoitukset

Ensimmäinen harjoitus, joissa yleisö oli mukana, oli keskiviikkona 4.4.2018. Käsikirjoitus muuttui läpimenon aikana melko paljon, ja sovitut merkit laulujen soittamisen aloittamiseen jäivät saamatta. Se ei kuitenkaan haitannut, koska olimme bändin kanssa tarkkana ja lähdimme soittamaan omin päin, ilman merkkejä. Tilannetaju, tarkka käsikirjoituksen ja lavalla tapahtuvan tekstin seuraaminen oli tärkeää. Yleisöä oli melkein täyden salin verran, vain muutama paikka oli tyhjänä. Vielä edellisellä viikolla läpimenon kesto oli 55 minuuttia, mutta yleisön ollessa paikalla, läpimeno kesti vain 40 minuuttia. Kaiken kaikkiaan avoin harjoitus sujui jouhevasti ja lähes kaikki näyttelijät muistivat vuorosanansa hyvin ulkoa.

Maanantaina 9.4. järjestettiin kaksi avointa harjoitusta. Kummassakin harjoituksessa oli mukavasti yleisöä. Harjoituksen kesto oli 35 min. Harjoitus sujui edellistä kertaa sujuvammin ja nyt ohjaajan ei oikeastaan tarvinnut enää kuiskata vuorosanoja näyttelijöille. Bändi oli tarkkana ja näillä kerroilla saimme selkeät sovitut merkit, joten pystyimme noudattamaan käsikirjoitusta.

Viimeinen avoin harjoitus järjestettiin perjantaina 13.4. Yleisöä oli saapunut paikalle vähemmän kuin aiemmilla kerroilla, mutta se ei vaikuttanut esityksen kulkuun tai tunnelmaan. Ohjaaja ohjeisti näyttelijöitä revittelemään ja improvisoimaan ennen harjoituksen alkua. Tällä kertaa näyttelijät lisäsivät hienosti omia vuorosanojaan. Bändi soitti hyvin ja he olivat tälläkin kerralla tarkkana. Avoimista harjoituksista jäi hyvä mieli niin näyttelijöille, ohjaajalle, avustajille, bändille kuin yleisöllekin.

4 PÄÄTÄNTÄ

Vuoteni Teatteri TelMin kanssa oli antoisa ja tunnerikas. Oma tavoitteeni oli saada lisää tietoa kehitysvammaisuudesta sekä käytännön kokemusta kehitysvammaisten ohjaamisesta. Luin paljon erilaisia verkkomateriaaleja kehitysvammaisuuteen liittyen ja sain tietoa kerrytettyä itselleni. Olen yhtä kokemusta rikkaampi, sillä tavoitteeni kehitysvammaisten ohjaamisesta täyttyi.

Aluksi olin mukana näyttelijöiden kanssa tekemässä alkulämmittelyjä ja samalla seurasin, miten alkulämmittelyt vedetään. Muutaman seuraamiskerran jälkeen aloin ohjata itse alkulämmittelyjä. Lauluja harjoitutin ensimmäisistä harjoituksista lähtien. Näyttelijät ottivat minut melko nopeasti mukaan porukkaansa ja mitä pidemmälle kevättä päästiin, tuntui, että he pitivät minusta kovasti. Ja minä pidin heistä.

Teatteri TelMin tavoite täyttyi myös. Näytelmä saatiin menemään alusta loppuun sujuvasti ja avoimet harjoitukset onnistuivat hienosti. Alun perin tavoitteena olivat tietenkin esitykset. Esitykset jouduttiin perumaan esitysluvan puutteen takia, joten siltä kantilta katsoen tavoite ei täyttynyt. Näytelmä oli melko pitkään hajanainen ja ajoittain oli pieni pelko siitä, että meneekö näytelmä alusta loppuun läpi sujuvasti missään vaiheessa. Pari viikkoa ennen yleisölle avoimia harjoituksia näytelmän kulku alkoi sujumaan. Kehitystä tapahtui aina viimeiseen avoimeen harjoitukseen asti.

Projektin toteutus vastasi hyvin pitkälti sitä, mitä olin ennakkoon kuvitellutkin. Ennen harjoitusten alkamista en ollut ajatellut oman työmääräni olevan niin suuri, mitä se lopulta tuli olemaan. En ollut varustautunut siihen, että rekrytoisin ja ohjaisin myös bändin, minkä lisäksi sovittaisimme laulut yhdessä. Ensimmäisten harjoitusviikkojen aikana tämä kuitenkin tuli ilmi, joten ehdin hyvin rekrytoida ja harjoituttaa bändin. En ollut myöskään miettinyt sen kummemmin soitinten saatavuutta. Elin yleisessä oletuksessa, että piano on saatavilla. Loppujen lopuksi se olikin saatavilla, mutta vastaisuuden varalle muistan myös miettiä säestysasian etukäteen. Roolini näytelmän läpimenoissa oli syyspuolella todella epäselvä ja se vaihtui lähes joka kerta. Vuodenvaihteen jälkeen palaset alkoivat loksahda paikoilleen ja oma roolini selkeytyi.

Ajattelin harjoitusten alkaessa, että kommunikointi ja toimiminen näyttelijöiden kanssa tulisi olemaan minulle helpoin asia. Onnistuin mielestäni saavuttamaan tietynlaisen ohjaajanroolin näyttelijöiden keskuudessa. Olin alusta asti täysin oma itseni. Koin, että ryhmässä oli hyvä me-henki. Tämän ryhmän kanssa työskennellessä opin näkemään ryhmään kuuluvat myös yksittäisinä persoonina.

Opin myös hieman teatterin ohjaamiseen liittyviä käytäntöjä sekä huomioimaan, miten paljon eri asiat vaikuttavat näytelmän ja harjoittelemisen kulkuun. Havaitsin myös, kuinka suuri työ on puvustuksessa ja lavastuksessa, kun pääsin niitä sivusta seuraamaan.

Kirjallinen työ oli minulle kaikista haastavin osa opinnäytetyötäni. Kirjoitusprosessi lähti käyntiin vuodenvaihteessa. Olen mielestäni kehittynyt kirjoittamisessa tänä keväänä. Löysin mielenkiintoisia

artikkeleita ja muita verkkomateriaaleja, joita käytin lähteenä kirjallisessa työssäni. Olen oppinut paljon uusia asioita mm. kehitysvammaisuudesta, kommunikoinnin apuvälineistä ja saavutettavuudesta.

Tekisin samankaltaisen projektin milloin vain uudestaan. Ohjaajan ja avustajien mukaan näyttelijät ovat tämän toimintavuoden aikana reipastuneet laulamisen suhteen ja olivat selkeästi siinä aktiivisemmin mukana kuin aiempina vuosina. Teatteri TelMi on siis saanut vahvistusta musiikilliseen tekemiseen opinnäytetyöni myötä. Toivon, että jatkossa musiikkipedagogiopiskelijat lähtevät Teatteri TelMin toimintaan mukaan. Mukana soittanut bändi koki projektin mielenkiintoiseksi ja mukavaksi. Heikin saivat kokemusta kehitysvammaisten kanssa toimimisesta. Uskon, että voin tulevaisuudessa käyttää kaikkea kokemaani hyödyksi, esimerkiksi voisin ohjata bändikerhoa kehitysvammaisille. Tai, jos uusi teatteriprojekti tulisi vastaan, voisin hyödyntää tässä projektissa toimivaksi todetut asiat. Tämä oli ensimmäinen musiikillinen projekti kehitysvammaisten kanssa, mutta ei varmasti viimeinen.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

KAIKKONEN, M. 2013. Kohti inklusiivista musiikinopetusta. Teoksessa P. Jordan-Kilki, E. Kauppinen & E. Korolainen-Viitasalo (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja – Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, 28.

Suulliset tiedonannot:

SALMELA, Marita 21-3-2018. Haastattelu.

Verkkolähteet:

AARNIO, R. 2018. Kehorytmiharjoituksia. Taideyliopisto Sibelius-Akatemia [verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla <http://etno.net/opintodokumentti/kehorytmiharjoituksia>

AULA, Minna 15-02-2016 (päiv.). Outo, erilainen ja vieras ahdistaa – "Käsitys ihmisyydestä on liian suppea". Yle uutiset. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-8647397>

GRÖNSTRAND, Eeva 20-10-2017. Mahdollinen vai mahdoton inklusio? Ketju 2017, nro 5, Kulttuuri. [verkkajulkaisu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla: <http://ketju-lehti.fi/aiheet/opiskelu/mahdollinen-vai-mahdoton-inkluisio/>

HELSINKIMISSIO 2018. Kuvionuotit. HelsinkiMissio [verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla <https://www.helsinkimissio.fi/resonaari/kuvionuotit>

KEHITYSVAMMALIITTO 2016, a. Kehitysvammaliitto [verkkosivu]. Kehitysvammaisuus. [Viitattu 21.2.2018]. Saatavilla <http://www.kehitysvammaliitto.fi/kehitysvammaisuus/>

KEHITYSVAMMALIITTO 2016, b. Kehitysvammaliitto [verkkosivu]. Kehitysvammaisuus, Oppiminen. [Viitattu 21.2.2018]. Saatavilla <http://www.kehitysvammaliitto.fi/kehitysvammaisuus/oppiminen/>

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO 2017, a. Tietoa kehitysvammasta. Kehitysvammaisten tukiliitto ry [verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla <https://www.tukiliitto.fi/tietoa-kehitysvammasta/>

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO 2017, b. YK:n vammaissopimus. Kehitysvammaisten tukiliitto ry [verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla <https://www.tukiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/perus-ja-ihmisoikeudet/ykn-vammaissopimus/>

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO 2017, c. Saavutettavuus. Kehitysvammaisten tukiliitto ry [verkkosivu]. [Viitattu 22.4.2018]. Saatavilla <https://www.tukiliitto.fi/tavoitteet/saavutettavuus/>

PAPUNET 2017, a. Tukiviittomat kommunikoinnissa. Papunet [verkkosivu]. [Viitattu 5.4.2018]. Saatavilla <http://papunet.net/tietoa/tukiviittomat-kommunikoinnissa>

PAPUNET 2017, b. Kuvat kommunikoinnissa. Papunet [verkkosivu]. [Viitattu 5.4.2018]. Saatavilla <http://papunet.net/tietoa/kuvat-kommunikoinnissa>

PAPUNET 2017, c. Blisskieli. Papunet [verkkosivu]. [Viitattu 5.4.2018]. Saatavilla <http://papunet.net/tietoa/blisskieli-0>

PAPUNET 2018, d. Mitä on saavutettavuus? Papunet [verkkosivu]. [Viitattu 15.4.2018]. Saatavilla <http://papunet.net/saavutettavuus/mita-on-saavutettavuus>

RINNEKOTI-SÄÄTIÖ 2017. Kehitysvammaisuus. KV-Tietopankki. [verkkosivu]. [Viitattu 21.2.2018]. Saatavilla: <http://www.kvtietopankki.fi/kehitysvammaisuus>

VERKKOPALVELU KEHITYSVAMMAISUUDESTA 2017, a. Lääketieteen näkökulma. Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta [verkkosivu]. [Viitattu 18.3.2018]. Saatavilla <http://verneri.net/yleis/laaketieteellinen-nakokulma>

VERKKOPALVELU KEHITYSVAMMAISUUDESTA 2017, b. Toimintakyvyn näkökulma. Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta [verkkosivu]. [Viitattu 28.3.2018]. Saatavilla <http://verneri.net/yleis/toimintakyvyn-nakokulma>

VERKKOPALVELU KEHITYSVAMMAISUUDESTA 2018, c. Sosiaalinen näkökulma. Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta [verkkosivu]. [Viitattu 5.4.2018]. Saatavilla <http://verneri.net/yleis/sosiaalinen-nakokulma>

WIKIPEDIA 2018. Kolme iloista rosvoa. Wikipedia - vapaa tietosanakirja [verkkosivu]. [Viitattu 14.4.2018]. Saatavilla https://fi.wikipedia.org/wiki/Kolme_iloista_rosvoa

LIITE 1: KOLME ILOISTA ROSVOA KÄSIKIRJOITUS

1. KOHTAUS

KARDEMUMMAN KAUPUNKI

- *koko porukka liikkuu näyttämöllä – tervehtiminen- torikauppiat*
- *Avustaja lukee seuraavan tekstin*

Kardemumma on ihan pieni kaupunki, ja se on niin kaukana, että tuskin kukaan siitä tietää. Varmaan vain sinä ja minä ja jokunen muu.

Kaupungissa asuu vanha Topias, se pitkäpartainen ja makkaramestari ja raitiovaununkuljettaja Jytkynen ja parturi Listi – ja Remo ja Tommi ja Sohvi-täti ja pikku Kamomilla. Ja asuu siellä poliisimestari Paavalikin joka ei koskaan haluaisi ottaa ketään vangiksi. Kun hän kulkee kaupungilla pientä kierrostaan, hän tervehtii ystävällisesti joka puolelle ja valvoo että kaikkien on hyvä olla.

Vanha viisas Topias pitää muun muassa silmällä Kardemumman säätä. Siihen hommaan hän käyttää pitkää kaukoputkea jolla tähystelee maailmaa korkeasta tornistaan. Jos hän näkee rajuilman kaukana lähestymässä, hän menee huonettaan kiertävälle parvekkeelle ja huutaa yli torin ja kaupungin: "Huomio, huomio – säätiedotus iltapäiväksi: Sadetta ja koleaa!" (<--Topiaksen -repliikki).

SÄÄLAULU

Syksypään kun päästään näin,
 itätuuli hyökkää päin,
 tihkuttaa ja loiskuttaa,
 kastuu ihmiset ja maa.
 Yhdet kastuu suojattaan,
 toiset kastuu suojassaan,
 kolmannetkin kastuu
 ilman aikojaan.

Eteläinen tuuli on
 tuuli lämmön, auringon.
 Hyvä lauha tuuli tuo
 hyvän tuulen meihin luo.

Silloin huutaa mielellään
 Kardemummaan vehreään:
 ”Huomio, nyt saamme
 kauniin suvisään!”

2. KOHTAUS: ” ROSVOJEN TALO ”

Valot nousevat rosvoihin – sekasotku!

TEKSTI NAUHALTA:

Yksinäisellä tasangolla Kardemumman kaupungin ulkopuolella on korkea ja kummallinen vanha talo. Siinä asuvat Kasper ja Jesper ja Joonatan. Kasper on vanhin, Jesper on kaunein, ja Joonatan on paras syömään. Rosvoja he ovat kaikki kolme mutt'eivät yhtään niin pahoja kuin monet muut rosivot ja enimmäkseen he pysyttelevät kotosalla. Kotieläimenä heillä on leijona, kovin kiltti!

Kukin vuorollaan eteen! Rekvisiitta?

KINASTELU:

KASPER: Kerran se söi suuhunsa Jesperin isonvarpaan – mutta ei se paljon haitannut, sillä kun Jesperillä oli saappaat jalassa, ei sitä kukaan huomannut.

JESPER: Leijona on vähän outo.

KASPER: Leijona on hyödyllisin kotieläin mikä meillä voi olla.

JESPER: Kai minäkin sen tiedän. Mutta ei ole mukavaa, että joku syö suuhunsa minua, vaikka vain pikku hitusen verran.

Kesken kinastelunsa he kuulivat, että leijona kulki edestakaisin makuuhuoneessa ja murisi. Rosivot kuuntelivat ja katsoivat toisiinsa.

JESPER: Nyt leijona on vihainen.

JOONATAN: Sillä on tietysti nälkä.

KASPER: Antakaa sille ne makkarat jotka jäivät tähteeksi.

JESPER: Ei jäänyt makkaraa. Joonatan söi ne.

JOONATAN: Joo.

KASPER: No antakaa sille sitten vähän kinkkua.

JESPER: Joonatan söi!

KASPER: Eikö ole yhtään lihaa talossa?

JESPER JA JOONATAN: Ei ole. Ei ole.

KASPER: Jaa, jaa. Sitten ei auta muu kuin lähteä yöllä rosvoamaan!

JOONATAN: Sopii! Ruokakomero on tyhjä.

KASPER: Lähdetään heti kun tulee pimeä.

JESPER: Heti kun tulee pimeä.

KASPER: Säkit selässä.

ROSVOLAULU

Nyt hiljaa, hiljaa hiivitään
näin Kardemumman yössä.
On kaikki kansa pötköllään,
vain rosvot raataa työssä.
Kun pakko on, niin siepataan,
ei tarpeetonta milloinkaan.
Hei rensselit selkään ja nassakat kourahan,
Kasper ja Jesper ja Joonatan!
(Niin juuri me teemme!)

No nyt on säkki pullollaan
ja kannu laitaa asti
läskistä aina perunaan,
siis kotiin sukkelasti.
Suun mieliksi muonaa muhkeaa
nyt onkin helppo valmistaa.
Vaan muutenpa puuhaavat hiukkaakin niukemman
Kasper ja Jesper ja Joonatan.
(Niin juuri me teemme!)

3. KOHTAUS – RIKOSILMOITUS

KAIKKI HUUTAVAT YHDESSÄ: Herra poliisimestari!

KAUPPIAS VUORI: Rosvot olivat viime yönä minun kaupassani!

LEIPURI JA MAKKARAMESTARI: Ja minun ja minun!

APULAISSPOLIISIMESTARI: Mitä ne varastivat?

LEIPURI: Leipää.

MAKKARAMESTARI: Makkaraa.

KAUPPIAS VUORI: Rosvot on vangittava heti paikalla.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Kuuleppas! Oletko sinä koskaan vanginnut rosvoja?

APULAISSPOLIISIMESTARI: Rosvoja, joilla on leijona?

KAUPPIAS VUORI: En! Mutta minä en olekaan poliisimestari.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Leijona voi syödä minut!

KAIKKI YHDESSÄ: Niin, niin voi! Kauheeta!

Säntäilevät pelästyneenä.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Rauhoitutaan nyt. Huomenna on Kardemumman päivä ja juhlat!

ROUVA PAAVALI: Tervetuloa kaikki Kardemumman juhlaan!

KAIKKI YHDESSÄ: Niin, niin on!

KAUPPIAS VUORI: Niinniin, selvä se. Minä vain halusin ilmoittaa rosvoista.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Harkitaan, harkitaan.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Harkitaan juu.

Poliisimestari Paavali ja apulaispoliisimestari kulkevat pois.

SOHVI-TÄTI: Huh,huh, kyllä olen kiukkuinen!

SOHVI-TÄDIN LAULU: HUH-HUH- OLEN KIUKKUINEN!!!

4. KOHTAUS TOMMI-POIKA RATSASTAA KEPPIHEVOSELLA – TAPAA KAMOMILLAN

TOMMI: Hei Kamomilla! Tuletko puistojuhlaan?

KAMOMILLA: En tule, Sohvi-täti ei päästä.

TOMMI: Sepä ikävää – karkaa!

KAMOMILLA: En uskalla

TOMMI: Puhun viisaalle Topiaalle – hän keksii keinon! Tulen kohta takaisin!

TOMMI: Hei Topias

TOPIAS: Hei Tommi

TOMMI: Sohvi-täti ei päästä Kamomillaa Puistojuhlaan.

TOPIAS: Meidän täytyy löytää joku, joka saa Sohvi-tädin lähtemään. Ehkäpä minä voisin yrittää.

TOMMI: No se sopii hyvin.

TOPIAS: Odota vähän, minä tulen kohta. Minä otan hatun päähäni.

TOPIAS: On parasta, että sinä menet vähän kauemmaksi.

TOMMI: Niin, on parasta.

Ja Topias astui ovelle ja koputti varovasti. Kop Kop!

SOHVI-TÄTI: Kuka siellä?

TOPIAS: Oi neiti Sohvi, minä se vain olen.

SOHVI-TÄTI: *(avaa oven)* Tekö se olette?

TOPIAS: Niin, minä se olen. Tulin pyytämään teitä Kardemumman juhlaan. Tehän tiedätte...

SOHVI-TÄTI: Ei kiitos, minä en lähde mihinkään Kardemumman juhlaan. Sitä paitsi en voikaan. Minun on oltava kotona pitämässä silmällä pikku Kamomillaa.

TOPIAS: Oi mutta hyvä Sohvi-neiti – tehän voitte ottaa Kamomillan mukaan.

SOHVI-TÄTI: Enkä voi. Hän on aivan liian pieni juhliin ja lysteihin.

TOPIAS: Voi – kyllä hän tarpeeksi iso on. Sehän on lasten- ja koko perheen juhla. Minäkin aion laulaa siellä.

SOHVI-TÄTI: Kas vain, vai laulatte.

TOPIAS: Näin on. *(hymyilee ylpeänä)*

SOHVI-TÄTI: No olkoon – minä tulen sitten mukaan.

PUISTOJUHLA: *koko porukka lavalla (+laulu).*

POLIISIMESTARI PAAVALI: Päivää Topias! Ja hyvää päivää, neiti Sohvi-täti.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Hyvää päivää.

TOINEN POLIISI: Päivää.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Tervetuloa suureen kesäjuhlaan!

RVA PAAVALI: Toivomme, että viihdytte!

APULAISSPOLIISIMESTARI: Nyt lauletaan Kardemumma laulu!

KARDEMUMMAN LAULU

Kardemumman kaupungissa kelpaa asustaa.
 Kun ei turhaan huolehdi, ei turhaa huolta saa.
 Leipää leipoo leipuri, sen paistaa ruskeaks –
 ja lounaan syövät kaikki kello kaks.
 Hei Kardemumma, kuulehan,
 on paras paikka maailman.
 Ja kelpo herra Paavali
 hän paras mies on varmasti.
 Ja tanssia jos vaatii veri,
 kyllä tuota aina saa.
 Kas, Kardemumman orkesteri
 yhtä mittaa paukuttaa.
 Hei Kardemumman kaupunkiin
 me jäämme vuosituhansiin.

5. KOHTAUS ROSVOJEN TALO – SIIVOTONTA

KASPER: Kotona ollaan.

JESPER: Onpa siivotonta.

ROSVOT ETSIVÄT (samaa aikaan etsivät tavaroita)

Missä housut on? Missä paita on?

Entä huuliharppu jossa musta raita on?

Miss' on tuo ja se, nämä, nuo ja ne?

Miss' on tuo ja se, nämä, nuo ja ne?

Entäs kukkaroni, kuinka senkin laita on?

Ihan varmasti sen eilen vielä näin.

KASPER: Kukaan ei viitsi siivota! Tai laittaa ruokaa! Meillä pitäisi olla naisihminen talossa!

JESPER: Ihan oikea kunnollinen taloudenhoitaja!

JOONATAN: Niin ettei meidän tarvitse tehdä mitään.

KASPER: Juuri semmoinen meillä pitäisi olla.

JESPER: Mutta kukaan ei kyllä suostu tulemaan meille.

KAIKKI YHDESSÄ: Niinpä joo.

KASPER: Minä sain idean. Ryöstetään Sohvi-täti. Ryöstetään hänet jo tänä yönä!

ROSVOLAULU

Näin hiljaa, hiljaa hiivitään

pois Kardemumman yöhön.

Nyt mennään naista ryöstämään

ja nainen pannaan työhön. Hän siivota ja pestä saa

ja meille ruokaa valmistaa.

Nyt alkaakin elämän entistä helpomman

Kasper ja Jesper ja Joonatan.

”Nyt tuleeikin toinen meininki!”

6. KOHTAUS – SOHVI-TÄTI ROSVOJEN TALOSSA

Valo nousee takaisin Rosvolaan, rosvot kuorsaavat palleilla – Sohvi-täti herää ja näkee rosvot.

SOHVI-TÄTI: Hoh-hoijaa! Kauhistus! Kuka asuu tässä suttutalossa?

Rosvot heräävät Sohvin kirkumiseen!

ROSVOT: Me asumme täällä!

SOHVI-TÄTI: Vai niin. Vai te? Tulkaapas tänne ja tervehtikää!

KASPER: Minun nimeni on Kasper.

SOHVI-TÄTI: Tervehdi vähän kauniimmin.

KASPER: Minä tervehdin ihan niin kuin tahdon!

SOHVI-TÄTI: Noin ei saa ikinä vastata naiselle!

KASPER: Minä vastaan ihan niin kuin ... hmmm

SOHVI-TÄTI: Seuraava!

Jesper astuu esiin varovasti ja kumartaa.

JESPER: Minun nimeni on Jesper.

SOHVI-TÄTI: No se kävi vähän paremmin.

JOONATAN: Ja minun nimeni on Joonatan.

SOHVI-TÄTI: Vai niin, vai sinun nimesi on Joonatan. Tuleppas tänne. Näytä korviasi.

JOONATAN: Minun omat korvani ne ovat!

SOHVI-TÄTI: Ja se näkyy. Et ole vuosiin pessyt niitä!

KASPER: Joonatan pesee korvansa silloin kun itse tahtoo!

SOHVI-TÄTI: Sen minä kyllä huomasin. Ja miten minä olen joutunut tähän taloon?

KASPER: Niin Sohvi-neiti – tähän ymmärrätte- ymmärrättehän te, että me olemme ryöstäneet teidät.

SOHVI-TÄTI: Vai niin. Ja teistä se on kai kauniisti tehty?

KASPER: Kauniisti tai ei, asia on niin, että me tarvitsemme jonkun hoitamaan taloutta.

JESPER: Jonkun joka osaa siivota ja pitää paikat järjestyksessä.

JOONATAN: Ja joka osaa laittaa meille hyvää ruokaa.

SOHVI-TÄTI: Ja mitä te olette aikoneet itse tehdä?

KASPER: ME, me aiomme tehdä ihan mitä haluamme.

SOHVI-TÄTI: Vai niin, vai aiotte?

ROSVOT KUOROSSA: Juuri niin me aiomme.

Sohvi-täti kiertelee huoneita ja tarkastelee kaikkinaista sotkua.

SOHVI-TÄTI: Selvä sikolätti.

JESPER: Ei, sikolätti on talon toisessa päässä.

SOHVI-TÄTI: Montako possua siellä on?

JOONATAN: Meillä on vain yksi possu.

SOHVI-TÄTI: Näetkös tuon sotkun jota täällä on joka puolella?

JESPER: Minä näen mitä haluan.

SOHVI-TÄTI: Nyt sinä keräät kasaan kaiken romun. Ja sitten sinä panet Kasperin tavarat tuonne ja Joonatanin tavarat sinne – ja omasi sinä panet tähän.

JESPER: En minä osaa siivota.

SOHVI-TÄTI: Nytpäs sinä opit.

JESPER: Miksei Joonatan voisi siivota?

SOHVI-TÄTI: Koska hän saa muuta puuhaa.

Joonatan nousi hiljaa ja yritti hiipiä huoneesta puutarhaan. Mutta Sohvi-neiti huomasi hänet.

SOHVI-TÄTI: Joonatan – tulepas tänne!

JOONATAN: Minä vain käväisen ulkona.

SOHVI-TÄTI: Sinä pysyt täällä! Nyt sinä keräät kaikki kupit ja lautaset ja veitset ja lusikat. Ja sitten sinä peset ne!

JOONANTAN: Miksei Kasper voisi pestä?

SOHVI-TÄTI: Koska Kasper saa muuta tekemistä.

KASPER: Minä en tee muuta kuin mitä minä itse tahdon. (Huutaa suuttuneena)
Leijona murisee ja heiluttaa käpäliään.

SOHVI-TÄTI: Ole hiljaa siinä.

Nyt hän oli tosi kiukkuinen. Mutta ei hän Sohvi-tätiä silti säikäytä.

Sitten Kasper saa aatteen.

KASPER: Hei tulkaa tänne. Pyydetään häntä lähtemään takaisin kotiinsa. Minä hoidan tämän asian.

Kasper nousee ja lähestyy Sohvi-tätiä.

KASPER: Sohvi-täti, ettekö voisi olla niin kiltti ja mennä takaisin kotiin?

SOHVI-TÄTI: En! Kun minä nyt kerran olen täällä, niin minä olen täällä!

KASPER: Vai niin.

SOHVI-TÄTI: Tietysti.

JESPER&JOONATAN: Voi meitä raukkoja.

KASPER: Jotakin on tehtävä.

Rosvot istuvat kolmissin penkillä ja miettivät mitä voisivat tehdä. Sitten Joonatanilla välähtää.

Sohvi-täti pajaa leijonaa ja kävelee pois.

JOONATAN: Minulla on suunnitelma.

KASPER: Millainen?

JOONATAN: Kun Sohvi nukkuu, viemme hänet takaisin!

KASPER: Se on hyvä suunnitelma!

JESPER: Olet nokkela.

JOONATAN: Niinhän minä.

ILOISET ROSVOT

Nyt mennään meille uudestaan

ja nyt ei herkut säästy.

On riemu vallan valloillaan

kun Sohvista on päästy.

Hei, kaikki maahan viskataan,

pois siivota ei rikkaakaan.

Nyt taatusti siivoovat hiukkaakin niukemman Kasper ja Jesper ja

Joonatan.

"Nyt tuleekin toinen meininki!"

7. KOHTAUS - TOPIAKSEN SYNTTÄRIT

Poliisimestari ja Rva Paavali huutavat: Tulkaa, tulkaa kaikki!!!

Koko porukka huutaa: " Onnea, onnea!"

Kauppias Vuori: HUOMIO HUOMIO! Seuraa ohjelmaa! Ole hyvä seremoniamestari Toni!

Seremoniamestari: Kitaransoittaja, ole hyvä!

(Ilmakitaristi soittaa, muut tanssivat!)

RVA PAAVALI: Nyt seuraa puhe.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Rakas Topias, me olemme ostaneet sinulle lahjan.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Se on papukaija!

TOINEN POLIISI: Papukaija!

RVA PAAVALI: Se osaa puhua ja laulaa!

Rouva Silius tuo papukaijan, joka aloittaa laulamaan.

KAUPUNKILAINEN: Tässä toinen lahja.

Tuo koiranpennun, joka juoksentele Topiaan ympärillä ja haukkuu.

TOPIAS: Olen niin iloinen ja onnellinen. Kahta asiaa olen aina toivonut. Toinen on pieni koiranpentu ja toinen hauska papukaija, jonka kanssa voi puhella. Tuhannet kiitokset!

Kaikki taputtavat ja huutavat eläköön.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Laulamme sinulle eläköön laulun.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Eläköön laulu Topiaalle!

SOHVI-TÄTI LAUSUU ELÄKÖÖNLAULU TOPIAALLE

8. KOHTAUS – ROSVOT ROSVOAMAAN – VANKILA

Leijona ja Joonatan ovat yhdessä. Joonatan rapsuttelee Leijonaa korvan takaa.

JOONATAN: Semmoinen kiltti jalopeura siinä.

LEIJONA: hmhhh

JOONATAN: Tässä vähän ruokaa.

Nukahtavat toisiinsa nojaten. Joonatan ja Kasper saapuvat paikalle.

Jesper: Ovatpa ne söpöjä.

Leijona ja Joonatan havahtuvat hereille.

KASPER: En löydä leipää.

JESPER: Ei edes näkkileipää.

JOONATAN: Ei piparkakkuja.

KASPER: Meillä ei ole mitään ruokaa!

KAIKKI YHDESSÄ: Nyt lähdetään rosvoamaan.

Leipomossa rosvot täyttävät säkkejään.

Leipuri, makkaramestari ja kauppias saapuvat paikalle.

LEIPURI, MAKKARAMESTARI&KAUPPIAS VUORI: Nyt olette kiikissä – joka ainoa!

Rosvot sidotaan köyteen ja kuljetetaan poliisimestarin luo.

KUULUSTELU:

POLIISIMESTARI PAAVALI: Mitä paha te olette tehneet?

LEIPURI: Ne olivat varkaissa.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Huono juttu!

KASPER: Niin no, se oli vahinko. Kun tulimme leipomoon, siellä oli pimeää – ja minä kuljin säkki kädessä – ja se sattui olemaan auki. Ja minä törmäsin yhteen hyllyyn, ja hyllyllä oli limppuja ja ranskanleipiä ja ne vierivät suoraan minun säkkiini.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Ihanko totta?

LEIPURI: Mutta se ei ole totta! Limput ja ranskanleivät eivät ole samalla hyllyllä.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Eivätkö ole?

APULAISSPOLIISIMESTARI: Te olitte siis rosvoamassa?

TOINEN POLIISI: Olitte!

POLIISIMESTARI PAAVALI: Nyt tulee neljäkymmentäkahdeksan päivää vankeutta!

KASPER: Se on pitkä aika.

POLIISIMESTARI PAAVALI: Saatte oikein kauniin huoneen.

JESPER: Onko siellä lämmintä?

APULAISSPOLIISIMESTARI: Lämmintä ja mukavaa.

JOONATAN: Saako siellä ruokaakin?

POLIISIMESTARI PAAVALI: Toki. Kolme kertaa päivässä.

9. KOHTAUS – VANKILA

Rouva Paavali tuo pesuvettä. Ja auttaa rosvoja peseytymään.

RVA PAAVALI: Nyt pesulle kaikki kolme.

KASPER: Oikeastaan mukavaa tulla puhtaaksi.

RVA PAAVALI: Parturi Listi tulee.

PARTURI LISTI: Päivää, päivää. (*Saksiaan heilutellen.*)

Rva Paavali työntää rosvoja vuorollaan parturoitavaksi. Kukkakauppias saapuu tuomaan kukkia vankilaan. Hedelmäkauppias saapuu jakamaan banaania.

KUKKAKAUPPIAS: Kukkia, kukkia. Nyt tulee viihtyisämpää.

HEDELMÄKAUPPIAS: (*Ojentaa banaanit yksitellen rosvoille.*) Ole hyvä!

Pojat kuorivat ja syövät banaanit.

10. KOHTAUS TULIPALO - VAPAUS

Savukone? Verhojen välistä savua?

KAIKKI: Tuli on irti! Tornin talo on tullessa!

APULAISSPOLIISIMESTARI: Rosvot teidän täytyy auttaa!

KASPER: Luottakaa meihin.

Värikkäät sangot letkassa kädestä käteen.

KASPER: Nyt riittää tuli on sammunut!

Kolminkertainen eläköön huuto kolmelle rosvolle.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Kasper palomestariksi!

Huutoa: Kasper palomestariksi!

KASPER: Palomestariksi minä olen aina halunnut!

JESPER&JOONATAN: Me kai lähdemme takaisin vankilaan.

APULAISSPOLIISIMESTARI: Te olette vapaat!

JESPER: Voimmeko kävellä kadulla kuten muutkin ihmiset?

POLIISIMESTARI PAAVALI: Täsmälleen kuten muutkin.

KASPER: Tämmöistä on siis olla tavallinen ihminen.

Rosvot tulevat Sohvi-neitiä vastaan. He pelästyvät hiukan ja Jesper ja Joonatan haluaisi kiertää toista kautta, mutta Kasper muistuttaa, että heidän tulee olla kohteliaita.

KASPER: Anteeksi, että me silloin kerran ryöstimme teidät.

SOHVI-TÄTI: Oikeastaan minä pidän teistä.

JOONATAN: Niinhän mekin pohjimmalta teistä – oikein paljon.

Leipuri lähestyy rosvoja.

LEIPURI: Kuka haluaa ruveta leipuriksi?

KASPER: Se sopisi Joonatanille. Hän pitää leivoksista.

JOONATAN: Tulisiko minusta leipuri?

LEIPURI: Joo, jos vain haluat.

JOONATAN: olen aina halunnut.

LEIPURI: Saat syödä leivoksia niin paljon kuin tahdot.

JOONATAN: Saanko aloittaa heti paikalla?

LEIPURI: Joo. Totta kait!

SOHVI-TÄTI: Onneksi olkoon Joonatan.

JESPER: Mitä minusta sitten tulee?

POLIISIMESTARI PAAVALI: Miksi sinä haluaisit?

JESPER: Sirkuksenjohtajaksi!

ROUVA PAAVALI: Hienoa, kaupunki tarvitsee kunnon sirkusta.

JESPER: Ja leijonahan minulla jo on. Ja se tanssii.

Leijona tanssii pienen tanssin. Kaupunkilaiset hurraavat ja iloitsevat!

ELÄKÖÖNLAULU ROSVOILLE

Eläköön tämä kolmikko, hei,

eläköön –

joka liekkejä säikkynyt ei,

eläköön!

Täyttä kurkkua nyt lauletaan,

lauletaan,

sillä rosvoja ei olekaan,

olekaan.

Kolme oivaa kunnon miestä

tiesi liekit lyttyyn piestä

tuolla tornissa, hei, Topiaan,

eläköön!

LIITE 2: KOLME ILOISTA ROSVOA -NÄYTELMÄN LAULUJEN NUOTIT

Eläköön laulu rosvoille

INTRO

Thorbjørn Egner

A D

E - lä -

5 D A A

köön tä - mä kol - mik - ko hei! E - lä - köön! Jo - ka

9 D D

liek - ke - jä säik - ky - nyt ei - E - lä - köön! Täyt - tä

13 G G

kurk - ku - a nyt lau - le - taan, lau - le - taan! Sil - lä

17 A D D

ros - vo - ja ei o - le - kaan - o - le - kaan! Kol - me

21 G D

oi - vaa kun - non mies - tä tie - si lie - kit lyt - tyyn

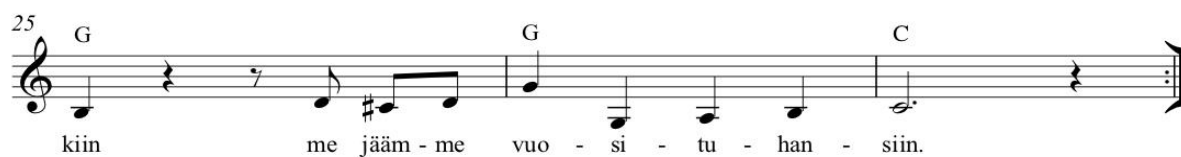
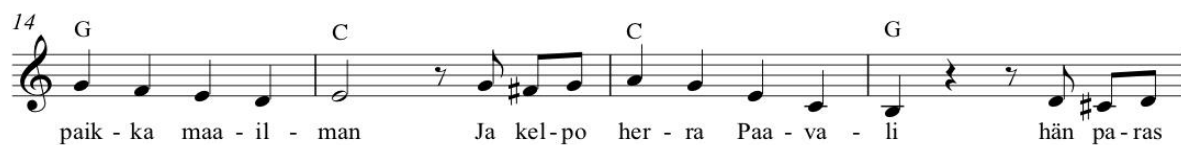
24 A D

pies - tä tuol - la tor - nis - sa he To - pi - aan, e - lä - köön! Kol - me

Kardemumman laulu

Thorbjørn Egner

INTRO

Rosvot etsivät

INTRO

Thorbjørn Egner

E A

Mis - sä

4 A A

hou - sut on mis - sä pai - ta on? En - tä

6 A E

huu - li - harp - pu jos - sa mus - ta rai - ta on? Miss' on

8 E E

tuo ja se, nä - mä nuo ja ne? En - täs

10 E A

kuk - ka - ro - ni, kuin - ka sen - kin lai - ta on? I - han

12 E A

var - mas - ti sen ei - len vie - lä näin.

Rosvolaulu

INTRO

Thorbjørn Egner

Dm 3 3 3 3 G 3 3 C

5 C C

9 G C

13 F C

17 Dm 3 3 3 3 G 3 3 C

Nyt
hil - jaa hil - jaa hii - vi - tään näin Kar - de - mum - man yö - sä on
kaik - ki kan - sa pöt - köl - lään vain ros - vot raa - taa työs - sä kun
pak - ko on niin sie - pa - taan ei tar - pee - ton - ta mil - loin - kaan hei
rens - se - lit sel - kään ja nas - sa - kat kou - ra - han Kas - per ja Jes - per ja Joo - na - tan.

2.
No nyt on säkki pullollaan
ja kannu laitaan asti
läskistä aina perunaan
siis kotiin sukkelasti.
Suun mieliks' muonaa muhkeaa
nyt onkin helppo valmistaa.
Vaan muutenpa puuhaavat hiukkaakin niukemman
Kasper ja Jesper ja Joonatan.

ILOISET ROSVOT

Nyt mennään meille uudestaan
ja nyt ei herkut säästy.
On riemu vallan valloillaan
kun Sohvista on päästy.
Hei kaikki maahan viskataan,
pois siivota ei rikkaakaan.
Nyt taatusti siivoovat hiukkaakin niukemman
Kasper ja Jesper ja Joonatan.

ROSVOLAULU 2

Nyt hiljaa, hiljaa hiivitään
pois Kardemumman yöhön.
Nyt mennään naista ryöstämään
ja nainen pannaan työhön.
Hän siivota ja pestä saa
ja meille ruokaa valmistaa.
Nyt alkaakin elämän entistä helpomman
Kasper ja Jesper ja Joonatan.

Säälaulu

INTRO

Thorbjørn Egner

Fm Bb Fm Bb

3 Eb Fm

Syk-sym - pään kun pääs-tään näin i - tä - tuu - li hyök - kää päin tih - kut -

6 Bb Eb Eb

taa ja lois - kut-taa kas-tuu ih - mi-set ja maa. Yh-det kas - tuu suo - jat-taan toi - set

9 Fm Bb Fm Bb Eb

kas - tuu suo - jas-saan kol-man - net-kin kas-tuu il - man ai - ko - jaan.

Eteläinen tuuli on
 tuuli lämmön, auringon.
 Hyvä lauha tuuli tuo
 hyvän tuulen meihin luo.
 Silloin huutaa mielellään
 Kardemumman vehreään:
 (Huomio, huomio, nyt saamme
 kauniin suvisään!)